

DE KASPARHOEVE

De Kasparhoeve B.V.

Aduarderdiepsterweg 20
9745 EM Groningen

Telefoon (06 – 10410363)

Datum document: augustus 2019

MELDCODE HUISELIJK GEWELD EN KINDERMISHANDELING

De Kasparhoeve

Vanuit de overheid heeft iedere zorgorganisatie de plicht om in het bezit te zijn van een beschreven meldcode. Deze meldcode bevat de onderwerpen, huiselijk geweld en kindermishandeling. Hieronder treft u de meldcode zoals deze wordt toegepast binnen de Kasparhoeve.

Voor wie?

De meldcode is verplicht voor de sectoren:

- > Gezondheidszorg
- > Onderwijs
- > Kinderopvang
- > Maatschappelijke ondersteuning/sociaal werk
- > Jeugdhulp
- > Justitie

Vormen van geweld:

Er zijn verschillende vormen van geweld, bijvoorbeeld:

- > Lichamelijke mishandeling
- > Emotionele of geestelijke mishandeling
- > Financiële uitbuiting
- > Lichamelijke verwaarlozing
- > Emotionele of geestelijke verwaarlozing
- > Seksueel geweld

Doel van de meldcode:

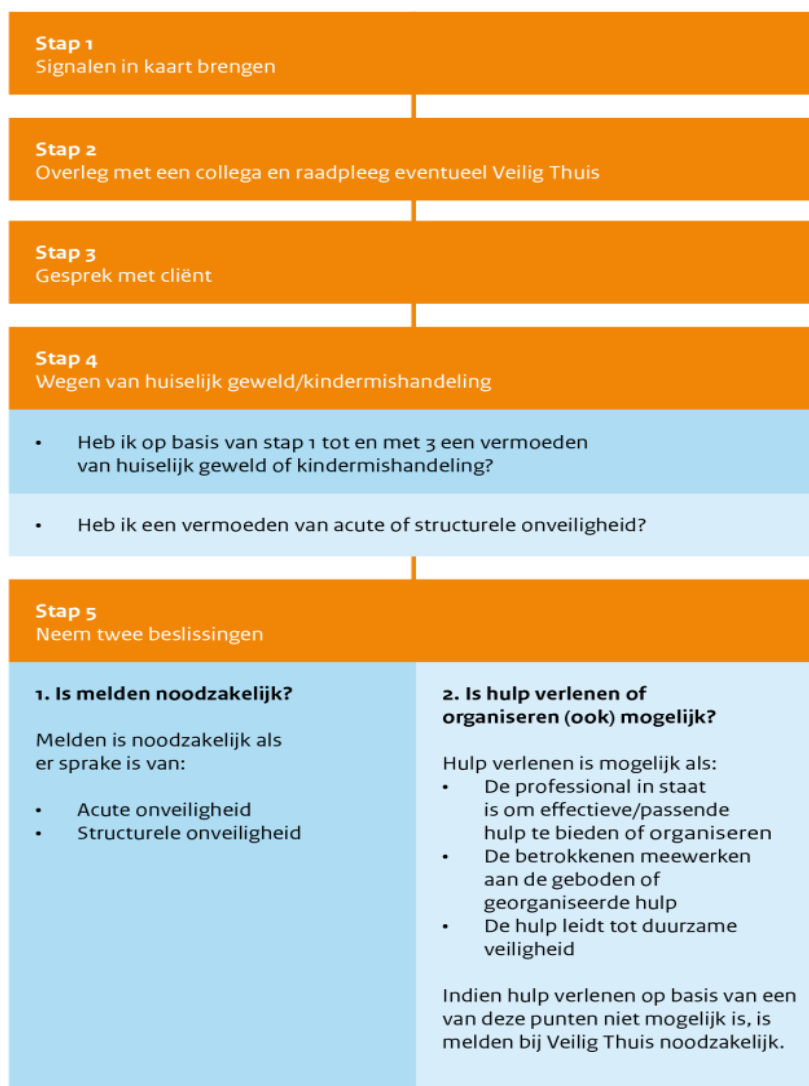
- > Het doel van de Wet verplichte meldcode is dat sneller en adequater hulp kan worden geboden bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling, zodat het geweld stopt.
- > Met een meldcode weten organisaties en professionals welke stappen zij moeten zetten als zij vermoedens hebben van huiselijk geweld of kindermishandeling.

Wat is een meldcode?

- > De meldcode is een stappenplan voor het handelen bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling.
- > Er zijn vijf stappen:
 - Stap 1: Signalen in kaart brengen
 - Stap 2: Overleg met een collega / staf-lijn van de Kasparhoeve
 - Stap 3: In gesprek met de cliënt
 - Stap 4: Wegen van geweld
 - Stap 5: Neem twee besluiten

Stappenplan:

Figuur 1: **Stappenplan verbeterde meldcode**

Afwegingskaders:

Het wordt een professionele norm om melding te doen bij Veilig Thuis als vermoedens zijn van acute en structurele onveiligheid. Als hulpmiddel om te komen tot het besluit om te melden is het per 1 januari 2019 verplicht om als beroepskracht **een afwegingskader** te gebruiken in stap 4 en 5 van de meldcode.

In stap 5 vervalt het onderscheid tussen hulp verlenen *of* melden.

De beroepskracht neemt altijd twee afzonderlijke besluiten:

- Is melden bij Veilig Thuis noodzakelijk?
- Is zelf hulp bieden of organiseren ook (in voldoende mate) mogelijk?

VIJF STAPPENMODEL van de KASPARHOEVE BIJ KINDERMISHANDELING/ HUISELIJK GEWELD:

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Als een begeleider in de uitvoering van zijn/ haar werk signalen opvangt van huiselijk geweld of kindermishandeling, wordt van de begeleider verwacht deze signalen in kaart te brengen. Concreet betekent dit dat de signalen op schrift worden vastgelegd, om vervolgens ook de vervolgstappen die erop zullen volgen te zullen beschrijven in ditzelfde document. (uitkomsten van gesprekken die je hierover voert, en besluiten die je neemt.) Een belangrijk aspect dat hierin niet moet worden vergeten vanuit de zorgen die op dat moment spelen, is om ook de signalen die de vermoedens weerspreken te beschrijven. Dit zal ervoor zorgen dat er een objectieve beschrijving van de situatie/ signalen op papier komt te staan.

Deze beschrijving van de signalen, de uitkomsten van de gesprekken hierover, en de vervolgstappen dienen te worden opgenomen in het dossier van de bewoner in kwestie.

In je beschrijving van de signalen, en de daaropvolgende ondernomen stappen, is het van belang om een duidelijk onderscheid te maken in feiten, hypothesen en veronderstellingen, en waar mogelijk de bronnen van informatie te vermelden.

Stap 2: Collegiale consultatie en/ of raadplegen Advies – en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) of het Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG).

Deze stap gaat over het overleg over de signalen. Om de signalen die je in kaart gebracht hebt, door ze te beschrijven goed te kunnen duiden, en om te zetten naar mogelijk handelen, is overleg met een deskundige collega noodzakelijk.

Binnen De Kasparhoeve kan je je als begeleider richten tot de staf-lijn. De gedragswetenschapper of de teamleider.

Samen met hen kan de beoordeling gemaakt worden of er een noodzaak is tot het raadplegen van externe expertise. (b.v. AMK of SHG)

Stap 3: Gesprek met de cliënt.

Na het collegiaal overleg en eventueel het adviesgesprek met AMK of SHG, volgt er een gesprek met de bewoner in kwestie. Openheid is in kwesties als deze van groot belang. Het is bij minderjarigen altijd van belang om de afweging te maken om ouders of (gezins)voogd hierbij te betrekken. Bij minderjarigen is nog weer een onderscheid te maken in kinderen tussen de 12 en 16 jaar, en degenen die 16 jaar of ouder zijn. Hierover vindt je uitleg bij 'algemene informatie'.

Het is mogelijk dat er in het gesprek met de betrokkene(n) vermoedens en zorgen worden weggenomen waardoor de vervolgstappen niet noodzakelijk zijn. Mocht dit de gedachte zijn, dan wordt deze informatie wel weer beschreven opgenomen in het reeds opgestarte document in het dossier. Op deze manier is er voor een toets moment informatie beschikbaar over de argumenten waarop is besloten dat de signalen/ zorgen op dat moment waren weggenomen.

In deze stap van het uitspreken van de zorgen met betrokkene(n) dient er door de begeleider een

afweging gemaakt te worden. De afweging of hij/ zij het noodzakelijk vindt om ondersteunt te worden door collega's binnen de organisatie (b.v. De zorgcoördinator en/of gedragswetenschapper). Ook op dit punt kan weer de afweging gemaakt worden om voor het gesprek advies in te winnen bij het AMK of SHG.

Noodzakelijke stappen in het voeren van dit gesprek zijn:

- Het doel van het gesprek uitleggen.
- De signalen, dit wil zeggen de feiten die zijn vastgesteld en de waarnemingen die gedaan zijn bespreken.
- Betrokkene(n) de kans geven om hier op te kunnen reageren.
- Pas op dit punt kan de begeleider in kwestie tot een interpretatie komen van wat hij/ zij heeft gezien, gehoord of waargenomen.
- Afspreken met betrokkene wat dit betekent voor eventuele vervolgstappen. (wel of geen melding bij AMK/ SGH, of afsluiten omdat de zorgen zijn weggenomen, of bedenktijd nemen en een vervolgspraak plannen om op een later tijdstip de vervolgstappen te bespreken)

Geen gesprek voeren met de cliënt/ betrokkene(n), met andere woorden de afweging of stap 3 wel of niet plaatsvindt. Er bestaan namelijk situaties waarin de keuze gemaakt kan worden om het gesprek met de betrokkene(n) over te slaan. Wanneer deze keuze gemaakt wordt moet dit gebaseerd zijn op de volgende aspecten: wanneer er sprake van is dat de veiligheid van de betrokkene(n) in gevaar komt. Of wanneer de inschatting gemaakt wordt, dat door de openheid van het gesprek de contacten tussen begeleider en bewoner zal verbreken waardoor de bewoner uit zicht raakt. Binnen De Kasparhoeve kan stap 3 alleen worden overgeslagen op het moment dat deze afweging samen met de directie en/ of gedragswetenschapper gemaakt wordt. (lees bij 'algemene informatie' het stuk over geheimhouding/ zwijgplicht)

In deze stap is het tevens van belang om de afweging te maken of de bewoner in kwestie in staat is om het geplande gesprek inhoudelijk te kunnen voeren. Deze keuze wordt gebaseerd op leeftijd, cognitieve vermogens en sociaal emotioneel functioneren. Als je als begeleider geneigd bent de keuze te maken het gesprek niet met de bewoner te voeren, dient deze gedachte ten alle tijde met de directie en/ of gedragswetenschapper te worden getoetst.

Ook de afweging of er gezagsvertegenwoordiging plaats dient te vinden bij dit gesprek moet worden beoordeeld (aanwezigheid van ouders en/ of (gezins)voogd. De afwegingen die hierop worden gemaakt zijn terug te vinden bij 'algemene informatie'.)

Stap 4: Wegen van het geweld of de kindermishandeling.

Na de eerste drie stappen beschikt de begeleider al over redelijk veel informatie, de beschrijving van de signalen, de beschreven uitkomsten van het gesprek met collega's en de betrokkene(n) (stap 1,2 en 3). En dan komt het in deze stap aan op het stuk waarin de begeleider de informatie 'weegt'. Deze stap vraagt van de begeleider dat hij/ zij het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling inschat, evenals de aard en de ernst van dit geweld.

Vanzelfsprekend is het ook in deze stap mogelijk om dit samen met de directie en gedragswetenschapper van De Kasparhoeve te 'wegen'. (mogelijk aangevuld met advies van AMK en/ of SHG) **Dit wordt zelfs sterk geadviseerd door de organisatie.** Wanneer je namelijk op dit punt van de doorlopen stappen nog geen overleg met hen hebt gehad, loop je het risico besluiten te hebben genomen waar je inmiddels steeds meer als individuele werker verantwoordelijk voor bent. Behalve de hoge mate van verantwoordelijkheidsgevoel die op je kan gaan drukken, beweeg je jezelf als werker steeds meer in de positie waarin je niet meer met zekerheid onvoorwaardelijke steun van je leidinggevende kunt verwachten.

Stap 5: Beslissen: Hulp organiseren of melden.

Na de weging van stap 4 komt de begeleider zo nodig met behulp van de zorgcoördinator en/ of gedragswetenschapper tot een besluit. De keuze om zelf hulp in de situatie te organiseren, vanzelfsprekend met als doel de zorgen van dat moment weg te nemen. En wanneer dit niet lukt of mogelijk is, wordt er een melding gedaan bij het AMK of SHG afhankelijk van de vraag of het

huiselijk geweld of kindermishandeling betreft.

Het zelf organiseren van hulp kan door middel van interventies van de begeleider zelf, of door het organiseren van externe hulp tezamen met betrokkene(n). Mocht er op deze manier hulp worden geboden dient ten alle tijde 'vinger aan de pols' te worden gehouden' zodat er zicht blijft op de situatie. Mocht dan vervolgens blijken dat de ingezette hulp niet tot resultaat leidt en de zorgen blijven bestaan, dient er alsnog te worden gemeld.

Wanneer het komt tot een melding dient de begeleider zoveel mogelijk zijn signalen te melden. Dit wil zeggen de feiten en de gebeurtenissen die zijn waargenomen (als het proces naar wens is verlopen heb je dit beschreven staan in het dossier van de bewoner). Wanneer je ook feiten, gebeurtenissen meldt die door anderen zijn waargenomen, dan moet deze 'andere bron' duidelijk in de melding genoemd worden.

Alvorens de melding gedaan wordt dient de begeleider dit met de bewoner te bespreken, en in geval van minderjarigheid ook de ouders en/ of (gezins)voogd. (hou hierbij weer rekening met het onderscheidt tussen 12 tot 16 jarigen en kinderen die ouder zijn dan 16 jaar.)

Mocht je als begeleider in eerste instantie niet op 1 lijn komen met de bewoner of overige betrokkenen over de melding, dan dient de begeleider hier nog een extra gesprek voor in te plannen. Dit gesprek heeft als doel alsnog overeenstemming (toestemming) van de bewoner en/ of andere betrokkene(n) te krijgen. Op dit stuk ligt er wettelijk een 'inspanningsverplichting' om tot overeenstemming te komen.

Lukt het ondanks deze inspanningen alsnog niet om tot deze overstemming te komen, dan dient de begeleider in samenspel met de zorgcoördinator en/ of gedragswetenschapper een afweging te maken. Er moet op dat moment 'gewogen' worden of de aangevoerde bezwaren afwegen tegen het geweld of de mishandeling, afgezet tegen de veiligheid van de bewoner. (lees ter aanvulling bij 'algemene informatie' het stuk over geheimhouding/ zwijgplicht)

ALGEMENE INFORMATIE

Wat doet Veilig Thuis?

Veilig Thuis is er voor advies over en het melden van vermoedens van alle vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Als met het afwegingskader is bepaald dat er vermoedens zijn van acute of structurele onveiligheid of wanneer hulp verlenen of organiseren niet voldoende mogelijk is, is melden bij Veilig Thuis een professionele norm.

Advies vragen bij Veilig Thuis kan ook:

- > Op basis van anonieme gegevens
- > Als u niet zeker weet of er daadwerkelijk sprake is van signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling
- > In elke stap van de meldcode

Onderstaande items betreft informatie die aanvullend is op de 5 beschreven stappen.

Signalen i.v.m. de kinderen van een bewoner:

Een begeleider kan ook zorgen hebben over kinderen of andere gezinsleden van zijn bewoner met wie hij/ zij zelf geen contact heeft. Ook al kan de begeleider geen uitspraak doen over de feitelijke situatie waarin de kinderen zich bevinden omdat hij geen contact met hen heeft, er is in dergelijke gevallen wel aanleiding voor nader onderzoek naar de omstandigheden waarin de kinderen verkeren. Hierover heb je overleg met de teamleider en de gedragswetenschapper.

Gesprekken voeren met kinderen:

Ook als een kind nog jong is, is het van belang dat de beroepskracht het gesprek met hem

aangaat, tenzij dat vanwege zijn jonge leeftijd niet mogelijk of te belastend is. De begeleider beoordeelt samen met de teamleider en Gwér of een gesprek met het kind zinvol of mogelijk is. Ook bij deze inschatting kan advies worden gewonnen bij het AMK.

Normaal gesproken zal er, als het om een minderjarige bewoner gaat, ook een gesprek over de signalen met ouders worden gevoerd. Ouders behoren vanuit hun gezagspositie wettelijk gezien geïnformeerd te worden over wat er bij hun kind speelt.

Hier kan een uitzondering op worden gemaakt, maar deze moet zorgvuldig gewogen worden samen met de teamleider en Gwér. Gebruik maken van de uitzondering mag nooit worden ingezet om een 'lastig gesprek' uit de weg te gaan. Uitzondering die mogelijk is: Als er sprake is van een situatie waarin er een vergroot risico op mishandeling en/ of geweld ontstaat op het moment dat ouders worden geïnformeerd. (bv. Wanneer ouders de vermoedelijke daders zijn) Ook kan van een gesprek worden afgezien wanneer er een reëel vermoeden bestaat om aan te nemen dat de bewoner en/ of ouders het contact met de begeleider zullen verbreken waardoor de bewoner uit het zicht raakt.

Positie van de jeugdige cliënt en zijn ouders:

Wanneer de bewoner nog geen 12 jaar oud is, dan voert de begeleider het gesprek met de ouders van de bewoner.

Is de bewoner tussen de 12 en de 16 jaar oud, dan wordt het gesprek gevoerd met de jongere en/ of zijn ouders.

Voor beide situaties geldt echter weer de uitzondering zoals hierboven beschreven.

Bekend maken van de identiteit van de melder bij vermoedens van kindermishandeling en/ of huiselijk geweld:

Artikel 55 van het uitvoeringsbesluit Wet op de Jeugdzorg geeft als hoofdregel dat de identiteit van de melder door het AMK aan het gezin bekend wordt gemaakt.

Een melder kan slechts anoniem blijven wanneer:

1. Een bedreiging vormt of kan vormen voor de jeugdige, voor andere jeugdigen of voor de begeleider.
2. De vertrouwensrelatie zou kunnen verstoren tussen de begeleider en de bewoner of zijn gezin.

Inspanningen na de melding:

Een melding is voor de begeleider geen eindpunt. Als een beroepskracht een melding doet is hij/ zij verplicht om in samenwerking met het AMK of SHG vast te stellen wat hij/ zij nog kan doen in het aanbrengen van verbetering en veiligheid in de situatie. Hierbij rekening houdende met de kaders, dus de mogelijkheden maar ook beperkingen van je functie als begeleider.

Inhoud en doel van het beroepsgeheim:

Iedere beroepskracht die individuele cliënten hulp, zorg, steun of een andere vorm van begeleiding biedt heeft een beroepsgeheim. Deze zwijgplicht, zoals het beroepsgeheim ook wel wordt genoemd, verplicht de begeleiders binnen De Kasparhoeve, kort gezegd, geen informatie over de bewoner aan derden te verstrekken, tenzij de bewoner in kwestie hem/ haar daar toestemming voor heeft gegeven.

Het doel van het beroepsgeheim is de drempel voor de toegang tot de hulpverlening zo laag mogelijk te houden en cliënten het vertrouwen te geven dat hij/ zij vrijuit spreken kan.

Deze beschreven zwijgplicht voor hulpverleners en begeleiders is niet specifiek opgenomen in een bepaalde wet, maar wordt afgeleid uit de privacy bepalingen uit het Europees Verdrag voor de Rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (artikel 8) en uit de Grondwet (artikel 10). Deze bepalingen worden nog eens ondersteund door artikel 272 Wetboek van Strafrecht dat een verbod bevat op het verbreken van geheimen die aan de beroepskracht zijn toevertrouwd.

De tegenstelling die deze wetgeving met zich meebrengt zien we wanneer er te rigide met deze zwijgplicht om wordt gegaan. De vijf beschreven stappen van wel of niet melden beschrijven

immers de weg om informatie/ signalen van zorg juist te verstrekken aan derden, wanneer hier noodzaak toe lijkt te zijn.

Om deze reden is het altijd van belang dat de begeleider bij het doen van een melding zonder toestemming, voldaan heeft aan de inspanningsverplichting om alsnog toestemming te krijgen van betrokkenen. (hier moeten minstens twee pogingen in de vorm van een gesprek over hebben plaatsgevonden)

Geeft de ander ondanks de verrichtte inspanningen geen toestemming, dan moet er een weging gemaakt worden of het doorbreken van de zwijgplicht gerechtvaardigd is. Deze weging wordt gebaseerd op het volgende principe:

In de rechtspraak wordt in geval van een conflict van plichten erkend dat een beroepskracht ook zonder toestemming van de cliënt over hem mag spreken. Uiteraard moet een dergelijk besluit om de zwijgplicht te doorbreken zorgvuldig worden genomen. **Binnen De Kasparhoeve maken we de keuze om een dergelijk besluit altijd een gezamenlijk overleg te laten zijn met de begeleider en de staf-lijn. (teamleider en gedragswetenschapper)**

In dit overleg worden de volgende vijf vragen doorgenomen:

1. Kan de begeleider door te spreken zwaarwegende belangen van de bewoner of diens kinderen behartigen?
2. Is er een andere mogelijkheid om ditzelfde doel te bereiken zonder dat ik mijn beroepsgeheim hoeft te doorbreken?
3. Waarom is het niet mogelijk om toestemming van de bewoner te krijgen voor het bespreken van zijn situatie met iemand die hem kan helpen?
4. Zijn de belangen van de persoon die ik wil bedienen met mijn spreken zo zwaar dat deze naar mijn oordeel opwegen tegen de belangen die de bewoner heeft bij mijn zwijgen?
5. Als ik besluit om te spreken aan wie moet ik dan welke informatie verstrekken zodat het geweld/ mishandeling effectief kan worden aangepakt?

Op het onderwerp zwijgplicht kan nog een extra onderscheid gemaakt worden tussen kindermishandeling en huiselijk geweld. In geval van kindermishandeling is het leerstuk conflict van plichten (dus wel of niet melden zonder toestemming/ medeweten) nog eens extra bevestigd in artikel 53 van de Wet op de Jeugdzorg dat een uitdrukkelijk meldrecht bevat. Iedere begeleider heeft op basis van dit meldrecht het recht om vermoedens van kindermishandeling te melden, zo nodig zonder toestemming van het kind en/ of de ouder(s).

Voor vermoedens van huiselijk geweld is er een vrijwel vergelijkbare wet als deze in de wording. Deze is echter nog niet bekrachtigd. Zolang deze wet er nog niet door is, en er is sprake van een conflict van plichten dient er een weging te worden gemaakt waarbij gekeken wordt naar: is er een melding noodzakelijk om het geweld te stoppen en de bewoner tegen dit geweld te beschermen? **Wederom binnen De Kasparhoeve er een besluit om een dergelijke weging ten alle tijde te nemen samen met de directie en/ of gedragswetenschapper.**

Wanneer is er sprake van kindermishandeling?:

Iedere vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard. Die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend, of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel.

Deze boodschap is natuurlijk nog erg breed uit te leggen en moeilijk specifiek af te meten aan de zorgsignalen die je als begeleider kunt hebben. Om deze reden is het belangrijk de signalen die je hebt te toetsen bij de directie en/ of gedragswetenschapper, mocht er dan twijfel blijven bestaan kan er een hypothetische vraag worden voorgelegd aan het Algemeen Meldpunt Kindermishandeling (AMK).

Wanneer is sprake van huiselijk geweld?:

(Dreigen met) geweld, op enigerlei locatie, door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder

geweld wordt verstaan: de fysieke, psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, daaronder ook begrepen ouderenmishandeling en eer-gerelateerd geweld. Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: (ex)partners, gezinsleden, familieleden en huisgenoten.

Deze boodschap is natuurlijk nog erg breed uit te leggen en moeilijk specifiek af te meten aan de zorgsignalen die je als begeleider kunt hebben. Om deze reden is het belangrijk de signalen die je hebt te toetsen bij de directie en/ of gedragswetenschapper, mocht er dan twijfel blijven bestaan kan er een hypothetische vraag worden voorgelegd aan het Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG).